

Een nieuwe geschiedenis van de mensheid

Omar Bugter

‘Most of human history is irreparably lost to us’. Met deze zin beginnen antropoloog David Graeber en archeoloog David Wengrow hun werk *The Dawn of Everything*. De twee zijn op zoek naar een manier om de menselijke geschiedenis te herschrijven, anders dan het heersende beeld over ons verleden. Het is een interessante these, en een bijzonder boek voor een historicus om te lezen, aangezien de auteurs compleet andere bronnen gebruiken dan de historicus gewend is.

Graeber en Wengrow willen dé moderne mythe ontkrachten, voortgekomen uit werken van verlichtingsdenkers als Jean-Jacques Rousseau. Graeber en Wengrow beargumenteren dat wetenschappers en schrijvers een verkeerd beeld van de menselijke geschiedenis schetsen op basis van een vooruitgangsmythe, waarin menselijke ontwikkeling het leven steeds beter maakt. Hierbij halen ze populaire auteurs aan; denk aan Yuval Noah Harari en Rutger Bregman, wiens werken door het brede publiek worden gelezen. Graeber en Wengrow schoppen tegen de schenen van Harari en Bregman aan: zij geloven niet in de vooruitgangsmythe, en juist in de achteruitgang die deze vooruitgang volgens

Bregman ook met zich meebrengt.

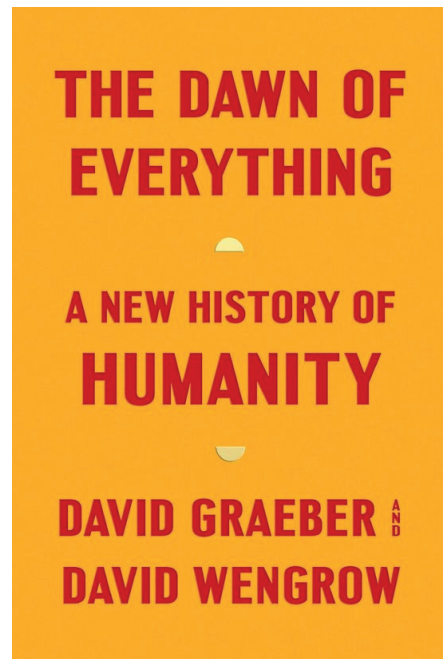
Ze richten zich op de gedachte die onder de moderne mythe ligt: vroeger, in de prehistorie, was de mens gelukkig en onschuldig. De mens had geen bezit, en de mensen leefden in vrede samen. Iedereen was gelijk, het was een soort Hof van Eden. Met de ontwikkeling van de mensheid, denk aan het ontstaan van landbouwsamenlevingen, kwam een groeiende sociale en economische ongelijkheid. Willen we terug naar échte gelijkheid, dan moeten we terug naar de samenleving van jagers en verzamelaars, waarin iedereen gelukkig was. Tegen dit idee verzetten Graeber en Wengrow zich.

Hebben we het niet altijd verkeerd gezien?

Deze vorm van denken over het verleden komt voort uit de werken van Rousseau, en het is goed te zien hoe veel hedendaagse schrijvers nog steeds deze lijnen van Rousseau volgen. Toch klopt hier iets niet helemaal, schrijven Graeber en Wengrow. Het wetenschappelijke be-

wijs voor deze stelling is er helemaal niet. Integendeel, er zijn genoeg voorbeelden van bevolkingsgroepen die afgesloten hebben geleefd van de moderne samenleving en totaal niet in de moderne mythe vallen. Het idee dat de ontwikkeling van de mensheid ongelijkheid met zich meebracht is incorrect volgens Graeber en Wengrow, en daarmee ook de moderne mythe van vooruitgang. Het is een interessant argument dat ze aandragen, en niet vreemd gezien de achtergrond van de schrijvers. Voornamelijk Graeber staat te boek als een activistische anarchist, onder andere vanwege zijn rol bij de Occupybeweging.

De schrijvers maken een sterk punt over het heroverwegen van de menselijke geschiedenis: hebben we het niet altijd verkeerd gezien? Dit doen ze, zoals ze zelf erkennen, aan de hand van enkele zeer specifieke en ‘cherry-picked’ bewijzen. Toch komen ze ermee weg. Ze schrijven immers geen academisch handboek, maar meer een manifest voor een andere geschiedenis. Hierdoor is het een intrigerend boek om te lezen, waarbij de twee je laten nadenken over de kern van onze omgang met het verleden. Een vervolg op het werk, waarbij de twee op zoek gaan naar een nieuwe inrichting van de toekomst, zal er helaas niet komen, na het tragische, vroege overlijden van Graeber in 2020. Dat maakt *The Dawn of Everything* tot zijn magnum opus.

Afb. 1: David Graeber & David Wengrow, *The Dawn of Everything. A New History of Humanity*. Allen Lane, Londen, 2021. 704 pagina's, €24,99.